

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Št. 96.

Sreda 30. novembra 1927.

Leto II.

Korak bližje.

(Iz »Radničkih Novin« po članku sodr. Živka Topalovića.)

Ženeva, 8. nov. 1927.

Dne 7. novembra je mednarodna diplomatska konferenca v Ženevi zaključila svoje delo s sprejemom konvencije (pogodbe), s katero se podpisujoče države zavezujejo, da odpravijo ovire izvoza in uvoza blaga. Na nesrečo se je moralo napraviti izjemo za nekatere dežele, ki se jim dovoljuje ovira še za nekaj časa, toda novih ovir se pa ne sme več sklepati. Tako je angleška vlada obljubila svojim industrijcem za izdelovanje barv, da prepreči vsakršen uvoz inozemskih barv za deset let. V tem času in ob tej zaščiti naj bi se dvignila angleška industrija za barve, potem se pa prepoved ukine. Nemška vlada vzdržuje svojo prepoved uvoza tujege premoega v glavnem zato, da vzdržuje visoke cene domačemu premoegu, katerega ima dovolj za izvoz. Od tega ima sicer škodo domača nemška industrija, ali ta škoda se poravnava s tem, ker nemška država plačuje Franciji vojno odškodnino s premoegom, ter, ker so cene visoke, da je manj premoega. Pa tudi ta ovira je omejena le na nekaj časa. Za nas je važna rumunska ovira izvoza surovega petrolja. Mnogo držav in tudi naša, kupuje v Rumuniji surovi petrolej, kjer izvira iz zemlje. Ta ni še za porabo. Treba ga je očistiti vode, zemlje in druge primesi. To izčiščevanje olja se pa vrši pri nas, tako da se v Rumuniji plačuje samo surovo blago. Rumunska vlada pa zopet hoče z oviranjem izvoza doseči, da bi se petrolej doma predeloval. Rumunska vlada sicer doslej glede ovir ni bila stroga napram malim kupovalcem. Ovira je bila bolj obramba proti velikim izvoznikom, kakor so bogate kapitalistične dežele, ki pokupijo ves pridelek, kakor so inozemske angleške in ameriške družbe, ki so same lastnice mnogih vrelcev petroleja in ki tega petroleja, ki ga izvažajo iz Rumunije, nočejo predelati tu, nego ga predelujejo v inozemstvu.

Kakor se vidi, so tukaj prav važna in težka gospodarska vprašanja. O njih se ne more obnemati na način razpravljanja. Ali dobro je, da se je došlo na pravo pot: da nam važnih gospodarskih vprašanj ne rešuje vsaka vlada kakor sama hoče, marveč, da se zahteva glede njih mednarodni sporazum. Gospodarstvo se mora bolj in bolj internacionalizirati, v njem se mora čimbolj pobjati divji nacionalizem, ako se hoče njega ozdravljenje.

Značilno je, da je na tej konferenci bila prvič po Wilsonovi smrti zastopana uradno tudi vlada Severne Amerike. Znašajoč se na svoje bogastvo so se ameriški konservativci bili odrekli Društvu narodov, misleč, da se jim bodo tako priključile države in da postanejo središče sveta. Ta bojkot se je pričel komaj pred tremi leti. Amerika je pošiljala le svoje »opazovalce« v Ženevo, a končno je vendar poslala svojega zastopnika, ki je polnopravno sodeloval na konferenci. To je važen korak k resnični internacionalizaciji Društva narodov. Napravljen je ta korak ne na političnem, pač pa na gospodarskem polju in s tem je jasno dokazano, da se kapitalistično gospodarstvo po potrebi internacionalizira, ustvarjajoč s

tem tudi podlago za politično zedinjevanje.

Na tej konferenci ni bilo zastopnika sovjetske Rusije. To je povsem razumljivo. Namen konference je bil odprava ovir za uvoz in izvoz blaga, razvijanje gospodarskega internacionalizma. Na žalost se je sovjetski poizkus v Rusiji, ki bi moral služiti sporazumu med narodi na gospodarskem polju, ponesrečil zaradi najlutejšega nacionalizma in odvrčanja Rusije od gospodarskih odnošajev z ostalim svetom. Prazna boljševiška bajka je, da z njo zakrivajo posledice svoje neumne politike, češ, da kapitalistične države blokirajo Rusijo. Absolutno vse kapitalistične države, Anglija na prvem mestu, komaj čakajo, da prodajo svoje blago v Rusiji in kupijo rusko žito, volno in lan. Boljševiki sami so gospodarsko odtrgali Rusijo od sveta. Uvedli so namreč višje carine kakor kjerkoli na svetu. Prepovedali so vsakršen uvoz tovarniških izdelkov v Rusijo. Uvažati sme blago le državni magazin. Tako je ruski trg zaprt še danes po desetih letih, dočim je absolutno v vseh državah sveta, celo v Turčiji, mednarodni promet z blagom porasel preko onega pred vojno; Rusija pa prodaja in kupuje preko meje komaj polovico blaga kolikor ga je kupovala in pradjala carska Rusija pred vojno. Rusko žito ostane neprodano in sicer v ogromni množini, kmetijstvo se davi, tovarniških izdelkov ni, kolikor jih pa je in jih ruski kmet rabi, so njih cene ogromne — in meje na zaprte.

Zakaj? Zato, ker hočejo boljševiki s silo in brez kapitala ustvariti svojo industrijo. Industrija se ne da vstvarjati brez denarja. Treba je kupiti stroje, zgraditi tvornice, nabaviti surovine, organizirati delo. Začetek tvorniškega sistema je vedno zbrani denar, kapital. Zgodovinska je vloga kapitala, da ustvarja industrijo. Brez kapitala ne more biti industrije. Proletariat ima nalogo, da prevzame kapitalizem, kadar bo kapital ustvaril industrijo!

Boljševiki so hoteli preskočiti kapitalizem — meneč, da vedo več nego ves ostali svet. In kaj so napravili? Da pridejo do denarja za vpostavitve industrije, so naložili grozovit davek na kmetijstvo. Ne dopuščajoč, da bi se uvažalo tuje blago v Rusijo, silijo svoje kmete, da kupujejo blago štiri- do desetkrat dražje, kakor se ga dobiva zunaj državne meje, ter da tako njih industrija zasluži in ustvarja potrebni kapital. Kar se ne da izdelati doma, to kupijo državne konzumne zadrage in prodajajo s 40—80% dobičkom svojega kapitala. Ruski državni kapital, potreben za vpostavitve industrije, se ustvarja torej z najogabnejšim ropom delavskih in kmetijskih konzumentov. Seveda se kmetje branijo. Ne kupujejo tega dragega blaga in — industrija se ne more razviti. Nepristano imajo gospodarsko krizo — drago blago ostane neprodano, in po mestih je potrebno tri milijone nezaposlenih delavcev.

Boljševiška gospodarska politika se vodi po starih pravilih vseh nesrečnikov, ki se bližajo polomu: golo prekladanje z rame na ramo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII., Zadrugi dom.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglašnem delu stane petitna enostopna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Postalo je celo za slepce jasno, da tako ne more iti dalje. Potrebne so ogromne milijarde zlata, da bi se v Rusiji ustvarila industrija, ki bi bila v resnici sposobna za življenje. Lačni ruski delavci in kmetje ne morejo dati teh milijard. Boljševiki so poizkušali omamiti tuje kapitaliste nudeč jim koncesije, da bi prišli v Rusijo. In če se enkrat nastopi napačno pot, tedaj tira ena neumnost v drugo še večjo: zabranili so ustvarjanje domače buržuazije, ki bi jo bilo mogoče svoj čas absorbirati in nasledovati, in sedaj morajo iskati tujo buržuazijo, da odnese ves ustvarjeni višji vrednostni prebitok v inozemstvo, da opustoši deželo in jo pušča v siromaštvu.

Toda tudi to ni uspelo. Pod vlado popolne nesigurnosti kapital ni hotel priti. S politiko koncesij ni bilo rešitve. Tedaj so prišli agenti, da pri inozemski buržuaziji, kateri boljševiki groze, da jo požro — poiščejo denarno posojilo! In čim hujša je gospodarska beda, tem vztrajneje zahtevajo boljševiki denar od buržuazije. Da pridejo do denarja pa hvaležno prejemajo zaušnico za zaušnico. Francoska vlada zahteva, da se izmeni ruski poslanik v Parizu — boljševiki se jeze, ali pristanejo pa. Tristo kletev in groženj so poslali proti

Društvu narodov. Toda vključ temu so poslali delegate na ekonomsko konferenco v Ženevo. Po prekinjenju odnošajev z Anglijo so se nekoliko vznemirjali, toda so sedaj iznova napeli svoje sile, da dosežejo milost svetovne buržuazije. Vso nado stavi jo v Ameriko. Koncentrirani veliki ameriški kapital je pospeševal in bo pospeševal s posojili industrijo cele Evrope, in samo ta je v stanju, da dvigne industrijo tudi v Rusiji. Nanj so oprte vse oči iz Moskve. Ubogajoč zapovedi iz Novega Yorka pošilja sovjetska vlada na konferenco za razorožitev v Ženevo svoje delegate. Ob tej priliki se bo vse poizkusilo za dosego zaupanja od strani angloamerikanske buržuazije.

S stališča utrditve svetovnega miru je za popravo in internacionalizacijo gospodarstva prav dobro, da napravi ameriški kapital korak bližje Evropi in potegne s seboj tudi sovjetski boljševizem. V resnici pa je žalostno videti sliko, kako v imenu socializma in proletariata birokracija v Rusiji samovoljno in brez kontrole vleče deželo v tuje, kolonialno, kapitalistično suženjstvo. Boljševizem postaja vedno bolj agent tuje buržuazije proti množicam naroda. Osvojenost mora priti proti vsemu.

Kako rešuje vlada problem brezposelnosti

Druga točka, o kateri je jutraj govoril gospod minister, je ta, da sme gospod minister za socialno politiko od denarja, ki je nabran do 1. januarja 1927, porabiti 90% za zgradbo delavskih stanovanj in 10% za podpiranje brezposelnosti. Da ne bo tukaj kake pomote in da se ne bodo moje besede izrabljale tako ali drugače, moram konstatirati, da stojimo mi, oziroma jaz in tisti, ki jih imam čast tukaj predstavljati, na stališču, da se gradbena akcija pač mora podpirati, stojimo na stališču, da je to dolžnost vseh, ki hočejo dobro delavskemu razredu in da morajo tako akcijo moralno in financijelno vsestransko podpirati. Jaz stojim tudi na stališču — in to ni novo — da problema brezposelnosti ne rešimo samo s podporami, mi nikakor nočemo, da bi podpore za brezposelne dobivali oni, ki nočejo delati. Nasprotno je najuspešnejša borba proti brezposelnosti delo, katero morajo pospeševati predvsem država, občine in druge javne oblasti, ker vemo, da je velik del denarja, ki se porabi za javna dela, produktiven, in da gre dotični denar vedno v korist naše privrede. Zato pravim, kadar rešujemo problem brezposelnosti, moramo imeti v prvi vrsti pred očmi, na kakšen način bomo naše delavstvo zaposlili. Naše delavstvo noče živeti od milosti, ono neče sloneti na ramah drugih, ampak hoče delati ter je samo treba, da mu damo priliko da more delati.

Enako se ne morem strinjati s idejam igospoda ministra za socialno politiko, da se hoče ta skromni denar, ki je nabran izključno od delavcev in delodajalcev, oziroma bolje izključno od delavcev samih, ker delodajalci se za svoje prispevke odškodujejo že na drugi strani, porabiti za zgradbo hiš, pa magari delavskih. Strinjati se ne morem s tem prvič iz tega razloga, ker smatram, da je za tako zgradbeno akcijo poklicana v prvi vrsti država in občine. Nadalje imamo tudi razne zavode in inštitu-

cije pa naj si bodo to osrednji urad, delavske zbornice itd. Ako imajo te avtonomne — samoupravne organizacije kaj preveč kapitala, je vsekakor pravilno, da se ta kapital porabi za zgradbo delavskih stanovanj. Tudi se ne morem strinjati, da bi se ta denar, ki je nabran za brezposelne, porabil za zgradbo delavskih hiš radi tega, ker je tega denarja tako malo, da je absolutno nemogoče storiti toliko, da bi to vplivalo na vidno zmanjšanje v državi. Ta denar naj se vporabi v namen, za kateri je nabran (Minister za soc. politiko dr. Gosar: Vi bi vse konsumirali!)

Slišali smo od gospoda ministra za socialno politiko, da naj se dajejo podpore v denarju onim, ki so v nujni potrebi. Ne vem, kaj misli gospod minister s tem reči. Mislim, da je to popolnoma odveč, ker pač nihče ne misli podpirati z denarjem onih, ki niso potrebni, oziroma, ki nimajo zato pravice. Zato zahtevamo, da se izda pravilnik, s katerim se bo delil denar ljudem, ki so potrebni in ki imajo do tega tudi pravico.

Gospodje, v tekočem letu se je na pritisk delavskih korporacij in na podlagi finančnega zakona za leto 1927-28 v mesecu maju dalo od one vsote, natančnega števila ne vem, mislim da okrog 600.000 dinarjev za podporo brezposelnim delavcem v celi državi. To je samo pljunek v vodo, če pomislimo kako velika brezposelnost vlada danes v naši državi. Konstatirati moram, da se je ta podpora, vsaj pri nas v Sloveniji, v Mariboru razdelila nekako pravilno in da so to podpore dobili v resnici tisti, ki so bili potrebni. Toda, gospodje, hočem navesti še nekaj drugega v dokaz, zakaj mi silimo, da se izda natančen pravilnik glede razdeljevanja tega denarja, da pride ta denar res tja kamor spada, kajti mi nočemo, da bi ta delavski denar tvoril nekaj dispozijski fond ministrom za volitve.

Da ne boste rekli, da sumničim pavšalno, Vam navedem številke, ki

govore. Beograjska Borza dela je od onih 600.000 dinarjev, ki so bili dovoljeni za podpiranje brezposelnih v celi državi dobila in po pravilniku tudi razdelila za redne podpore 196.857 dinarjev. Ista korporacija je pa v avgustu in septembru dobila za izredne podpore izven pravilnika 397.503 dinarjev. Ta denar, gospodje, se pa ni dal nezaposlenim delavcem, marveč so ga dobili ljudje, ki so prišli s strankarsko legitimacijo in delavska posredovalnica je bila primorana jim izplačati zahtevane svote. Mislim, da tako, kakor v Beogradu, se je godilo tudi drugod. Saj smo slišali, da so se tudi v Bosni za časa volitev dajale podpore ne brezposelnim delavcem, marveč kortešem, ki so služili vladajočim strankam. Proti takemu razdeljevanju podpor moram najodločnejše protestirati. Protestirati moram, da se ta denar krade iz žepov delavcev in da ne gre v svrhu, za katero je bil nabran.

Da je to istina, dokazuje dejstvo, da se je o teh stvarih pisalo v časopisu in da dotični gospod minister tega ni ovrnil, kar dokazuje, da so podatki, ki sem jih dobil resnični, in da se je delavski denar za časa volitev v resnici izrabljal za ljudi, ki niso bili brezposelni, ki niso bili delavci in ki niso bili vpisani pri Borzi dela, kakor to predpisuje pravilnik.

To je drugi razlog zakaj zahtevamo, da se izda natančni pravilnik, zakaj zahtevamo, da se ustanovi samoupravna organizacija, ki bo razpolagala z denarjem, ki je nabran na podlagi finančnega zakona za l. 1922-23 in ki se še danes nabira.

Drugo vprašanje, s katerim se moram pečati, je to, ali obstoji danes brezposelnost ali ne. Gospod minister za socialno politiko je zjutraj v svojem govoru omenil, da brezposelnost pri nas ne obstoji v veliki meri, marveč da pada. V dokaz, da brezposelnost pri nas pada, je navedel, da se je število članov pri središnjem uradu povečalo, kar pa ni merodajno za mero brezposelnosti delavcev. Da je bila brezposelnost leta 1926 in 1927 pri nas velika, dokazem s številkami organizacij, ki niso velike in ki ne dajejo podpor članom, ki niso toliko in toliko časa brezposelni. Te številke nam kažejo in lahko mirne duše rečem, da ne pretiravam, če pravim, da je danes pri nas brezposelnih približno 100.000 delavcev. Da nimamo točne statistike o tem, nam jasno kaže sliko naših razmer, dokazuje nam pa tudi, kako malo važnost ise polaga na to v ministrstvu za socialno politiko. Te statistike tudi ne bomo imeli, dokler delavske posredovalnice ne bodo reorganizirane in dokler se ne bodo morali vsi brezposelni zglašiti pri delavskih posredovalnicah. Naj vam torej navedem številke, ki vam kažejo, koliko podpor so razdelile posamezne organizacije svojim brezposelnim članom leta 1926 in 1927. Grafičarji — to je najpopolnejša delavska organizacija v naši državi — so razdelili v letu 1926 podpor brezposelnim članom v znesku 4.133.862 Din. V desetih mesecih leta 1927. pa v znesku 3.933.000 Din.

(Dalje prihodnjič.)

Tudi v tekstilni, lesni in stavbni industriji se morajo opazovati znaki pomanjkanja krize in znaki bližajoče se boljše konjunkturi. To se opaža tudi na številu v obrtu in industriji zaposlenih delavcev, ki je v letu 1927 za par tisočev večje kakor v prejšnjih letih.

Iz tega sledi, da bi se socialno političnih reform vsled gospodarske krize že zato ne smelo odklanjati, ker ta kriza, v kolikor imamo pred očmi posamezna pritavna gospodarstva, že davno več nima tako akutnega značaja, kakor prej; pač pa lahko govorimo o gospodarski krizi v drugem smislu.

Se vedno je prirastek delovne sile stalno večji kakor možnost zaposlitve. Prizadevanja, ki so bila usmerjena v pravcu sanacije privatnih gospodarstev, te krize niso zmanjšale, temveč so jo občutno povečale in jo groze še povečati.

Poglejmo si to konkretno. V času velike redukcije v rudnikih je izgubilo delo, kot smo že dejali, blizu 3000 delavcev. Če smo se obrnili ob tej priliki na privatno podjetje, ki je te delavce odpustilo, in če smo opozarjali na to, da je treba odpuščene spraviti drugam v delo in jih za prehodno dobo vsaj v toliko podpreti, da ne bodo trpeli najhujšega pomanjkanja, nam je podjetje odgovorilo: To ni naša stvar! Za to naj se briga država, to je stvar socialne politike. Če smo se obrnili na predstavnike državne oblasti, so nam ti odgovorili: Sedaj je gospodarska kriza, zato ne moremo pomagati, ker bi morali obremeniti v tem slučaju naše gospodarstvo z bremenom, ki jih ne more prenesti. Treba je skrbeti predvsem za zboljšanje produkcije in gospodarstva.

Vpričo tega se moramo vprašati: Ali je to res zboljšanje gospodarstva, če se spravi tisoče ob delo in kruh in se jih sili, da izgubljajo v brezposelnosti svojo delavno silo, medtem ko se sili na drugi strani ostalo delavstvo k čezurnem delu.

Posamezne gospodarske edinice so svoje gospodarstvo sicer vravnotežile, morda celo preko mere vravnotežile. Zato pa je nekdo drugi prisiljen, da reducirano in brezposelno delovno silo vzdržuje. Nekdo mora to koncem koncev biti, tudi če odklanja država ob priliki takih kriz vsako sodelovanje.

Dnevne novice.

Vprašanje vseučilišča v Ljubljani.

Državni proračun ne predvideva zadostnih postavk za vzdrževanje obstoječih vseučilišč. Dasi vlada ne pove otvoreno svojega stališča, je vendar posneti po verodostojnih virih, da namerava ukiniti na ljubljanski univerzi tehniško in medicinsko fakulteto. »Slovenec«, ki je nekako oficijozno glasilo vlade, objavlja sicer poročila o poteku manifestacij za neokrnjeni obstoj ljubljanske univerze, toda Slovenska ljudska stranka, pa še ni nikjer objavila jasnega stališča, ki bi moralo naglasiti, da izjava stranka tudi konsenkvence, oziroma izstopi iz vlade, če se opravičeni zahtevi ne ugodijo. V takih važnih vprašanjih bi pač bilo treba odločnega nastopa, tako odločnega, kakor ga kaže akademska mladina v popolnem soglasju.

Naše stališče naj kratko objavimo v naslednjem.

Socialistična stranka se je že ob ustanovitvi ljubljanske univerze zavedala, da so resna znanstvena prizadevanja Slovencev in njih kulturna in gospodarska stopnja zanesljiv porok, da bo univerza v Ljubljani vredna svojega imena, da nam bo v čast in da bo tudi v korist proletarskemu razredu.

Zaraditega je v začasnem narodnem predstavništvu podpirala ustanovitev ljubljanske univerze, toda s pridržkom glede teološke fakultete, ker ni v pravi zvezi z moderno univerzo, ki nima konfesionalnega značaja.

Zaraditega odklanjamo, zvesti svojemu stališču, da teološka fakul-

Mnogo znakov kaže, da se bo z redukcijami v bodoče še nadaljevalo. Država sama odpušča svoje uradništvo. Ona se bavi z načrtom o komercializaciji železnic. Mi bi ne imeli ničesar proti temu, ako bi se izločile železnice iz budgetnega gospodarstva, morali pa bi opozoriti na vse neugodne posledice na drugi strani, ako bi se zvezala s tem težnja po redukcijah in enakemu postopanju, kakor ga vidimo pred seboj v privatnih gospodarstvih.

Iz vseh teh razlogov se nismo mogli priključiti mnenju tistih, ki so trdili, da sedaj ni časa za podpiranje brezposelnih in za vzdrževanje in izgradnjo institucij za reguliranje delovnega trga. Ko se je ukinilo v državnem budžetu državne Borze dela, smo bistveno pripomogli, da so se vzdrževale naše Borze dela na drug način in sodelovali pri tem, do se bo uredilo brezposelno skrbstvo vsaj v najskromnejši meri na saucupravnih osnovah.

Z izgovori na gospodarsko krizo pa se ni nastopalo zadnje čase samo proti predlogom, ki imajo za cilj zaščito delavstva, temveč se je hotelo s temi argumenti delati celo proti zavarovanju delavcev. Trdilo se je, da je starostno zavarovanje, kakor ga predvideva zakon, vsled gospodarske krize neizvedljivo. Povdarjam, da se nobene vrste delavskega zavarovanja s takimi izgovori ne bi moglo odklanjati. Ali naj živi tisti, ki prodaja svojo delovno silo, samo tako dolgo, dokler je sposoben za delo? Ali je mogoče pustiti človeka, da lakote umre, kadar postane bolan, onemogel in star? Če si ne upamo postaviti tega principa, ali naj postavimo princip, naj dela delavec dokler je zdrav v mestu in tovarni za plačo, od katere si za svojo starost ne more ničesar prihraniti, naj pa gre, ko postane star, v svojo domovinsko občino, navadno v kmečko občino in se pusti vzdrževati od poljedelskega prebivalstva, ki samo ne živi v izobilju in ga ni dolžno vzdrževati. Če je starostna oskrba obrtnega in industrijskega delavstva važen problem za to delavstvo, ni nič manj važen problem tudi za kmečko prebivalstvo, na katerega ob neurejenih razmerah bremena starostne oskrbe tako čisto padajo, medtem, ko se jih obrtna inustrijska podjetja, ki so jih dolžna nositi, otrsajo.

(Dalje prihodnjič.)

IV. plenarna skupščina Delavske zbornice za Slovenijo.

Nadaljevanje.

Tajnik Filip Uratnik je poročal: Na zadnji plenarni seji so predložili zastopniki vseh skupščinskih klubov številno samostojnih predlogov, ki spadajo skupno v socialno politični program.

Upravni odbor se je s temi predlogi bavil in naročil upravi, naj te predloge smatra kot smernice za svoje socialno politično udejstvovanje.

Zato mislim, da Vam moram v svojem poročilu predvsem poročati, kaj je storila uprava v času od zadnje skupščine v smilu teh smernic.

Že v naprej moram poudariti, da o velikih uspehih žal ne morem poročati, ker so bile ovire, s katerimi smo morali računati, velike. Deloma so izvirale te ovire z naše strani. Še vedno je absorbiran velik del naše delovne sile z upravnimi posli. Če Vam je predsednik navedel, da smo pričeli letos z gradnjo palače, boste lahko razumeli da nas je stalo to mnogo truda in časa. Vendar smo mnenja, da smo vsaj indirektno tudi s tem nekaj storili v svrhu zboljšanja zaščite delavskih interesov. V naši palači bodo imele svoje domove naše strokovne organizacije, ki so glavne nosilke vseh teženj, ki gredo za izboljšanje delavskega položaja. One se bodo v bodoče lažje razvile, nego so se mogle dosedaj, ko so poslovale v nezadostnih prostorih.

Na drugi strani pa je treba na tem mestu poudariti, da živimo v času in sredini, ki je stremljenjem, ki gredo za izboljšanje delavskega položaja, naravnost sovražna.

Kamorkoli smo se obrnili in kjerkoli smo branili socialno politične zahteve delavstva, smo naleteli na sledečo argumentacijo: Nahajamo se v dobi težke gospodarske krize. Zato ni mogoče misliti na izpopolnjevanje delavske zaščite. Preje je treba misliti na to, da se omeji in ukine še ono, kar delavci danes že imajo!

Iz teh razlogov se mi zdi potrebno, da na tem mestu izjavim in pokažem, da taka argumentacija ni opravičena.

Tisti, ki govore o gospodarski krizi, mislijo pri tem navadno na krizo posameznih privatnih gospodarstev. Ko bi gledali na celokupno narodno gospodarstvo, na vsoto vseh teh gospodarstev, bi morali videti, da je

to, kar donaša enemu gospodarstvu korist, za drugo gospodarstvo čisto škodljivo, tako, da celotno narodno gospodarstvo od takih delnih izboljšanj gospodarstva nima koristi.

Velik del privatnih gospodarstev je prišel v minulih letih pri nas res v težek položaj. Med vojno se tehnična obratna sredstva navadno niso obnavljala. Da navedem en primer za to: V rudnikih se je kopalo med vojno pridno premog, ni se pa gradilo v dovoljni meri pomožnih naprav, da bi se zasiguralo trajno obratovanje rudnikov.

Povojna inflacija in padanje denarne vrednosti sta zmanjšala vrednost za obratovanje potrebnega denarja, ki je bil v posesti obrtnih in industrijskih podjetij, na majhen del tistega zneska, s katerim so razpolagala ta podjetja pred vojno. V času visoke konjunkturi so izkazovala obrtna in industrijska podjetja na videz sicer visoke dobičke, v resnici pa so bili dobički navidezni in črpani navadno iz glavninskih rezerv. Pod vplivom navideznih dobičkov se je zvečala mnogokje tudi režija, tako, da so prišli izdatki v nesoglasje z dohodki, ki jih morejo ta podjetja normalno dati.

To so glavni znaki onih pojavov, ki se označujejo navadno z besedo — gospodarska kriza.

Danes se ta kriza stopnjema manjša in je v velikem delu naših gospodarskih podjetij že docela premagana.

Naši rudniki so dosegli iste produkcijske razmere, ki so bile pred vojno. Leta 1924 smo dosegli produkcijo premoga v iznosu 1.800.000 ton, medtem ko so producirali naši rudniki pred vojno le okrog 1.500.000 ton. Za to leto pa se je moglo še upravičeno pripomniti, da se je dosegla ta produkcija le z nadnormalno visokim številom delavcev. V letu 1926 je bilo odpuščenih nad 3000 rudarjev. Vključ temu pa moremo pričakovati za leto 1927 zopet produkcijo, ki za rekordno številko 1.800.000 ton ne bo zaostajala.

Naša železna industrija se je naslonila na velik srednjeevropski železni kartel in si zasigurala s tem stalnejši odjem in stabilnito v produkciji.

namestnikov. Slovenska ljudska stranka (klerosi) je dobila 232 glasov in 17 odbornikov. Tako so torej izpadle pri nas občinske volitve. Z našim uspehom smo lahko zadovoljni. Mi nismo dosti agitirali in nismo nikogar terorizirali, pa smo vendar dosegli toliko glasov. Klerikalci so pa napeli vse svoje sile in se poslužili vseh sredstev, da bi le ljudi omamili. O tem, kako so klerosi agitirali, bomo še pisali. Za danes naj samo povdarimo, da so te volitve v kmečki občini pokazale, da so klerikalci omajani tudi v njih podeželjski domeni.

Otiški vrh — Meža. Pri občinskih volitvah dne 27. novembra smo v naši doslej izključno klerikalni občini prvič nastopili socialisti. Izid volitev je sledeči: Socialisti 28 glasov in 2 odbornika, gospodarska lista (demokrati in nezadovoljni klerikalci) 48 glasov in 4 odbornike, klerikalci 43 glasov in 3 odbornike. Z naše liste sta izvoljena ss. Kranjc Gašpar in Pezdir Stanislav. (K temu vidnemu uspehu naših sodrugov iskreno častitamo.)

V Belgiji so socialisti izstopili iz vladne koalicije in prešli v opozicijo, ter se pridno pripravljajo na nove volitve, ki bodo prihodnje leto. Državnozborske volitve se bodo vršile prihodnje leto tudi v Angliji, Franciji, Nemčiji in Poljski, in povsod izgleda, da bodo socialisti močno pridobili na glasovih, in če se računa ob uspehih, ki so jih pridobili letos v Angliji in Nemčiji pri občinskih volitvah, ni iz-

ključeno, da si priborijo v teh dveh državah absolutno večino. To bi bila edina garancija za bodoči mir.

Poljska hoče baje anektirati Wilno, zato je prišla z litvansko vlado v resen spor. Rusija izjavlja, da se v slučaju, da Poljska Wilno anektira, ne bo mogla mirno zadržati.

V Rumuniji je radi prestolonasledstvenega spora, po smrti ministrskega predsednika Bratiana, nastala težka notranjepolitična kriza. Rusija se pa še ni odpovedala Besarabiji, ki ji jo je Rumunija odvzela in se hoče sedaj okoristiti z rumunsko krizo, ter baje zbira svoje čete ob besarabski meji.

Izjava. Z ozirom na razne dogodke sem bil sklical ožji sestanek interesentov, da se objasnijo v raznih vprašanjih (ustanovitve gospodarske lige, nelojalnega razgovora o stranki in dela ob pekovski stavki). Na sestanku sem dal dotična vprašanja, ki so razburjala našo javnost, na razpravo in povdaril, da se ta vprašanja razmotrivajo z načelnega in organizatoričnega stališča. Razprava se ni zaključila, ker o stvarih razpravljajo še organizacijski forumi. Poročilo pa, ki je bilo objavljeno v »Enotnosti«, je v bistvu neresnično in je le obžalovati tistega nelojalnega interesenta, ki je sestavil tako nesodružno poročilo.

Iv. Mlinar, s. r.

Protiklerikalni sklad. Za bojovni sklad proti klerikalizmu sta darovala S. Lemic iz Francije Din 15.— in J. O. Din 50.—. Iskrena hvala. Sodrug, posnemajtel!

Makuc:

Vsakdanji kruh.

Vse se peha za kruhom, staro in mlado. Kruh — kako pomenljiva beseda, zlasti za onega, ki je brez dela in zaslužka. »Delo moram dobiti«, pravi, da bo vsaj za kruh. Celi mesec že iščem dela, pa me odslovijo povsod: pridi drugič; ne rabimo. Ko dobi delo, se reši ene skrbi. Moriti ga prične druga, nič manj obupna. Kako plačati podraženo najemnino, živila, obleko, kurivo itd., ko je pa zaslužek tako slab, da plača lahko komaj del naštetega, vse drugo mora odložiti za pozneje. Kedaj bo vse plačal, tega niti sam ne ve!

Tako premišljuje pri svojem težkem delu rudar, železničar, delavec v tovarni, pri stroju. Gara in dela noč in dan z eno samo željo v srcu: Zruši naj se svet z njegovimi zakoni vred, samo da bo konec trpljenja in tega barabskega življenja! Kaj delavec — njegovo življenje ni omembe vredno! Če se mu pripeti nesreča, saj plača bolniško blagajno, da se je poslužil, ko se mu polomijo kosti. Kaj delavec — to je malovreden material in ga je več kot ga je treba. Paziti je treba na inventar, na stroje, na delovno orodje — na vse. Tega je škoda, ker vse to je treba kupiti in plačati. Delavca pa ni nikdo kupil, čisto sam je prišel — ponujal se je sam, prosil in moledoval. Ja, celo odklanjalo se ga je, ko je delal nadlego in trkal na tovarniška vrata. Ali se tedaj izplača pogovarjati se z njim o boljši plači, o krajšem delavnem času, če pa jih vsako jutro čaka pred vratami na ducate.

Boj za kruh je naravnost obupen. Na tisoče delavcev je brez dela in ti, kar jih dela, so tako plačani, da vise med življenjem in smrtjo. Mehanični napredek spodriva delavske vrste. Nekdaj se je delalo ceste, mešalo malto za zidovje — težko delo je to bilo — a bilo je vendarle delo, ki je dajalo zaslužek in košček kruha. Danes opravlja to delo stroj.

Stroj odnaša material, meša, stroj dela vsak za 10—20 delavcev, en sam delavec pa komandira stroj.

Zdi se, da ni bilo nikdar v zgodovini večjega izkoriščanja delavstva, kakor je danes. Kdor to vidi in opazuje in ima še kaj čuta v sebi, se mu stidi vse. Ako to pripoveduješ na shodu, te poslušajo in gledajo, strmiijo in odpirajo oči in usta, ko pa si nehal, odidejo in ne vedo več, kaj si govoril. Kakor je veliko na eni strani izkoriščanje in podjetniški teror, tako je na drugi strani med delavstvom brezmejna pasivnost, po-

polna brezbriznost. Ne brigajo se za cel svet, mrtvilo in hinavščina povsod.

Razumljivo je, da so spričo takega mrtvila tudi delavske organizacije slabe — čudež bi bil, ako bi ne bile. Na drugi strani pa imamo takozvane že rojene vsemogočine delavske voditelje, učence in kričarje, in vsi hočejo imeti prav. Vsakdo hoče imeti svojo armado, če prav majhno — armado pa vendar. Ta armada pa mu daje legitimacijo, da se lahko prepira s sosedno armadico. Delavstvo pa gleda ta prepri leno in apatično brez vsakega zanimanja. Ni čudno tedaj, da v takih razmerah sklepajo voditelji pri kavarniških mizah vsak zase — za delavstvo in v imenu delavstva.

Ustani delavec iz letargije. Ako boš hotel biti silen in močan, boš moral poseči v ta boj, ki je neiskren, z jekleno roko in si izbrati sam svoje voditelje. Veliko jih je, ki že zdavnaj ne spadajo med delavstvo, pa se ji delavstvo noče otrestiti, ker je premalo odporno. Kakor ima bolano telo vse polno zajedalcev in bacilov v sebi, ravno tako ima bolan delavski pokret vse polno parasitov, ki se skrivajo za delavčev pasivnostjo in njegovo duševno lenobo.

Pri vsem tem pa gre stvar svojo pot naprej. Kam in kako dolgo, tega ne vemo. Boj za kruh je vedno večji in težji. Vsi mi, ki smo jetniki teh razmer, storimo lahko nekaj. Skrbimo za to, da se povrnemo nazaj k pravemu delavskemu socializmu. Ako so Kristusovi namestniki pokvarili njegov krščanski nauk in ga zamenjali z brezverskim — ne pustimo, da nam nemarksisti pokvarijo marksizem. Skrbimo za to, da bodo naši otroci imeli delavsko marksistično izobrazbo; čim več, tem bolje. Današnji čas zahteva samo take ljudi, ki imajo oči zato, da vidijo in ušesa, da slišijo. Ne zanašajmo se na bodočnost — bodočnost bo takšna, kakršno si bomo sami ustvarili. Industrija, ki je rabila pred leti sto delavcev za gotovo delo, jih rabi danes še deset; vse drugo opravijo stroji. Delavstvo pa strada, meče se ga na cesto, ono samo pa pričakuje čudežev od buržuaznega parlamenta in ministrov. In medtem čaka in čaka pred fabriškimi vratami, kedaj se bo kdo ponesrečil, da stopi na njegovo mesto.

Delavec, zbudi se!

Maribor.

Narodno gledališče v Mariboru.

Repertoar.

Torek, 29. novembra ob 20. uri: Bajadera. Ab. D. Kuponi.

Sreda, 30. novembra ob 20. uri: Igra s smrtjo. Ab. A. Kuponi.

Mariborsko gledališče igra v torek, dne 29. novembra krasno Kalmanovo opereto »Bajadera«, v sredo pa ponovi od publike jako simpatično sprejeto Averkinkovo komedijo »Igra s smrtjo«. Opera pripravlja »Madame Butterfly« in opereto »Takrat v starih časih«, drama pa Shakespearjevo komedijo »Kar hočete«. V kratkem se zopet ponovi priljubljena opereta »Logarjeva Krista«.

Leharjeva »Eva«, deklica iz tovarne, se je igrala v mariborskem gledališču 19. nov. drugič. Je ta ena izmed redkih klasičnih operet, ki s svojo graciozno in čustveno glazbo polni hiše malodane dvajset let. Libreto je sicer precej vsakdanje, hrepeneje mlade delavke po velikomestnem razkošju, v katerem pa doživi razočaranje in šele po bridkih izkušnjah dospje do ljubezenske sreče. Ko je Bodanzky to napisal, je bil še zelo mlad artist, zato ni tu niti sledu o poznejšem Bodanzky, duševnem revolucionarju in anarhistu. Willnerjevi verzji so gladki in graciozni vendar banalni kakor so vse operete, izvzemši pesem o materi. Lehar je ognjevit medžar, ki pa v svojih kompozicijah nehoče izdaja svoje slovansko pokolenje. Mitrovič ga je dirigiral kakor vedno tudi topot z njem lastno eleganco in preciznostjo in bi se s svojim orkestrom lahko predstavil v poljubni hiši kake metropole. Udovčeva se je razvila v izredno simpatično pevko, ki je žela zasluženo priznanje tako zbog svoje igre, kakor tudi radi svojega čistega, polnega glasu, ki tudi najtežje višine z lahkoto obvlada. Enako vreden partner ji je bil Bratuž s svojim mehkim a čistim tenorjem. Rasbereger in Harastovič sta dobro karikirala. Lubejeva je kot subreta kolekten keberček in kot taka seve ljubljenska našega gledališča. Značajno in krepko je predstavil Stankovič delavca Larousa. Hiša je bila kot navadno pri operetah dobro zasedena, medtem ko pri dramah zija iz vseh kotov praznina. Znamenje časa. Mariborsko gledališče si je tudi letos nadelo hvalevredno nalogo, da nudi našim malčkom tu in tam primerne mladinske igre. Začelo je z adnfič s »Snežulčico«, ki je privabila v nedeljo popoldne v gledališče polno naše mladosti. Glavne vloge so bile dobro zasedene. Gospodična Kraljeva je igrala kraljico z veliko nežnostjo in čustvovanjem. Hinavstvo in okrutnost kraljice je bila dobro podčrtana. Tudi ostale vloge poklicnih igralcev so bile dobro podane. Naši malčki so bili eno samo uho, eno samo oko, in gotovo veliko bolj hvaležni za trud igralcev kakor odrasla publika.

Shod v Krčevini, ki se je vršil v nedeljo dopoldne v gostilni Orovič, je bil dobro obiskan. Poročal je sodr. Jelen o občinskih volitvah in nalogah naših sodrugov v novem občinskem svetu. Predsedoval se sodr. Majhen, nosilec naše kandidatne liste za občino Krčevino. Na shodu je vladala složnost in navdušenost, zlasti ko je neki tamošnji sivolasi naš zastopnik v bivšem krčevinskem občinskem svetu pojasnil, kako samopasno je bivši tamošnji župan krotil opozicijo in protežiral gosposko. Opozicija bi bila morala na ukaz župana sploh molčati, medtem, ko so razni veleposestniki in baroni lahko delali v občini in z občinskimi cestami, kar so hoteli. Navzoči so soglasno sklenili, da pri teh volitvah te idilične razmere za vselej odpravijo s tem, da bodo volili v 3. skrinjico.

Škandalozne invalidnine. Že zadnjič smo poročali o nekem invalidu, ki nima rok, pa dobiva od države, ki milijone pobira na invalidnini, mesečno le 22 Din, tako da si lahko kupi samo 22 dni po 2 zemlji na dan. Danes pa je pravil župan iz Zerko-vec pri Mariboru, da tam živi edini invalid, ki dobiva mesečno le 24 Din. Cela občina pa plačuje okrog 100.000 Din letno invalidnega davka. Iz tega se jasno vidi vsa krivična razdelba invalidnin, da namreč ena cela občina z 100.000 Din davka ne more pomagati enemu invalidu. Edina pomoč je torej, da se vsa uprava, seveda tudi z denarjem vred decentralizira. Gosp. minister socialne politike naj se malo pozanima za ta slučaj; ko so namreč zaprosili, da bi dali temu revežu invalidu neko odpravnino, s katero bi si kupil malo zemljišče, so mu prošnjo kratko odbili. Tako živijo »svobojeni« državljani!

Ptuj.

Našemu mestu grozi velika katastrofa. Vojaška oblast je odpovedala najemno pogodbo mestni občini za veliko vojašnico v Panonski ulici. S 1. decembrom bi morale stranke plačati najemnino že tej oblasti, s 1. majem pa bi morale biti vojašnica prazna. To vojašnico je namreč po

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Negujte zobe s

„PEBECO“,

poslužujte se „NIVEA“ za kožo

prevratu vzela v najem mestna občina, v zameno pa je dala vojaški oblasti v najem novo vojašnico pri Vičavi. S tem, da je mestna občina preuredila staro vojašnico v stanovanja in pripravila 40 strankam stanovanje, je bilo Ptuj v splošni stanovanjski mizeriji zelo odpomagano. Posebno z začetka je skoraj vsak, ki je bil preseljen v Ptuj, dobil mimogrede zasiloni stanovanje, pozneje je občina adaptirala, kakor rečeno, 40 stanovanj in obrtnih lokalov. Že ves čas sem so se vlekle pogajanja med vojaško oblastjo, da bi vojaška oblast novo moderno vojašnico odkupila, v zameno pa dala to staro v popolno občinsko last. Toda gospodje erarci niso kazali posebnega zanimanja in končno je prišlo do tega katastrofalnega koraka. Stanovanjsko vprašanje pride s tem v poseben, čisto nov štadij. Pomisliti je, da se bo moralo tudi podreti še dvojne stanovanjskih hiš v Miklošičevi ulici, ki so v takem stanju, da jih ni mogoče popravljati in bi morale biti podre že iz sanitarnih ozirov. V njih stanuje sedaj 17 strank. Ker se bo predvidoma to podiranje letos moralo izvršiti, bo naenkrat brez strehe 57 strank. Prihodnji občinski svet bo imel torej hvaležno in težko nalogo, da skrbi za nova stanovanja. Ne preostaja ničesar drugega, kakor da bo se zidalo dve stanovanjski hiši, vsako v najmanj 30 stanovanji. Sicer obstoja še ena zasilna možnost, da bi se za prvo silo spravilo nekaj strank pod streho. Mestni občini je namreč ponujena v nakup tudi dominikanska vojašnica, katere lastnik je dr. Čulič v Beogradu. Cenjena pa je na Din 700.000.—, v njej bi se pa moglo vsega skupaj namestiti samo kakih 15 stanovanj, kar bi pa bilo tudi združeno z velikanskimi adaptacijskimi stroški, ker je celo poslopje v skrajno slabem stanju. Priprava tega poslopja za stanovanja bi stala najmanj 300.000 Din. Zato ne bi bilo priporočljivo, da bi se vtikali v tako staro ropotijo cel milijon dinarjev, ko bi se pa s tem denarjem lahko napravilo kaj pripravejšega in večjega. Mnenja smo pa tudi, da se gerentski svet z vsemi silami upre tej vojaški diktaturi in odpovedi ne vzame na znanje. Lepa reč, da bi država kar tako metala državljane na cesto. Svoječas je mestna občina postavila veliko, moderno vojašnico. Ta vojašnica je zasedena po pionirjih. Vojašnica je občinska last. Vojaška oblast pa plačuje za vso stavbo z vsem kompleksom, ki spada k nji, mesečno 1000 Din. Namreč plačati bi morala, toda je že 23 rokov v zaostanku. Pa naj se napravi tako, da naj erar vzame svojo staro vojašnico, novo, ki je last občine, pa naj izprazni ter da na razpolago. Čudno je tudi, da se občina ni zavarovala bolje za tak slučaj ter je pri tem vseeno vtaknila lepe tisočake v adaptacijska dela, ki so služila le par let svojem namenu, da še ne zadene občine kaka druga neprilika pri tej zadevi. Odločno protestiramo, da bi se metalo celih 40 strank naenkrat in tako naglo na cesto. Mestna občina pa naj za vsak slučaj predvidi v prihodnjem proračunu postavko, ki bo zadostovala za odpravo grozeče nevarnosti.

Skioptična predavanja prirejamo vsak teden. Žalibog pa vidimo, da je naše delavstvo še zelo brezbrizno, ker pogrešamo marsikoga, ki bi mu

ne škodilo, če bi se tudi pokazal. Pogrešamo cele grupe delavstva, n. pr. železničarje, ki so vendar tudi v Ptuj bili nekaj avangarda delavskega gibanja. Pogrešamo delavstvo iz Petovije. Pogrešamo pa tudi ostalo občinstvo. Vstopnina je tako majhna, da ni vredno niti omeniti. Vabimo vse, da nas posetijo prihodnjič obilneje v veliki dvorani Narodnega doma. Dvorana zakurjena.

Kandidatne liste za občinske volitve so vložene. Volitve so razpisane na 8. januarja 1928. Naša skrinjica bo četrta. Prvo skrinjico so si »prijorili« demokrati, ki so čakali pred srezkim poglavarstvom že od šeste ure zjutraj, drugo imajo Nemci, tretjo pa klerikalci. Pravijo, da se vloži že peta lista, radikalna. Nimajo pa še dovolj podpisov, čeravno vabijo železničarje, naj jo podpišejo. Pri zadnjih skupščinskih volitvah so namreč imeli le 14 glasov, da bi se pa bilo doslej že rodilo v Ptuj novih 36 radikalov, je res težko verjeti.

Šolske razmere. V Ptuj se namerava najbrž reducirati tudi ljudsko šolo, kakor drugod univerze in višje šole. Tako izgleda vsaj deška ljudska šola, kjer je po odhodu učitelja g. Majcena pomanjkanje učiteljev, da so morali združiti drugi in tretji razred v eni sobi. V tej sobi je stlačenih 70 učencev, prostora pa je kvečjemu le za 40. Sedaj pozimi, ko se pojavljajo razne otroške bolezni, je to naravnost nevarno. Oslovski kašelj divja med otroci tako, da menda ni družine, kje bi tega kašlja ne bilo. Zadnji čas je, da mestni šolski svet kaj ukrene, da se ta dva razreda ločita vsak v svojo sobo.

Trbovlje.

Otvoritvena predstava »Oče« se bo vršila v soboto, dne 3. t. l. v prenovljeni dvorani Delavskega doma. Med odmori igra domači povečani orkester in nastopi pevski kvartet »Cankar« iz Ljubljane. Vabimo na to prireditev!

Demokratom v razmišljanje. V »Jutru« z dne 26. novembra t. l. se zavzema »Jutro« dopisnik za stvar, katero pa naj bi rajši preje sam trezno premislil in se točno informiral o njej, predno jo je zapisal. Sedanjemu občinskemu odboru daje v razmišljanje težko stanovanjsko krizo in podaja nasvete, kako bi se ista dala rešiti. Vse naj, da je sedanji občinski odbor na mestu in ima pač dovolj smisla tudi za resna socialna vprašanja, dočim jih demokrati nimajo. Sedanji občinski odbor je dal iniciativo, da se je že letos dogradila stanovanjska hiša za vpokojence v Hrastniku, drugo leto se bo pa zidala slična stavba za vpokojence v Trbovljah. Gradijo se, oziroma so se že dogradile tudi druge važne stavbe, kakor: meščanska šola, stanovanjska hiša za osobe ekspozičure srezkega poglavarstva v Trbovljah, tržni prostor, javna stranišča itd. Hvaležni smo dopisniku »Jutra«, da nas je pri tej priliki spomnil na velevažne stvari, katere hočemo tukaj iznesti: kaj so pa nudili razni demokratiški gerenti, ki so dolga leta komisarili na občini? Evo nekaj dokazov, ki naj osvetlijo smisel demokratov na našo občino. Iz zapisnika, sestavljenega o priliki revizije blagajne, računovodstva ter pregleda občinskega gospodarstva občine Trbovlje za čas od 1. januarja 1923 do 3. februarja 1926, to je v dobi, ko so gerentovali demokrati, je razvidno sledeče: Za leto 1924 piše zapisnik: zgradba ubožne hiše, preračunjena na Din 250.000.—, se ni izvršila. Od ubožnega sklada se je pristadilo Din 7491.63, od proračunske svote Din 30.000.— (letošnja postavka znaša za ubožni sklad Din 300.000.—). Darovalo se je sokolskemu društvu Trbovlje za zidavo Sokolskega doma Din 18.589.75 in za zidavo Društvenega doma v Trbovljah Din 3.052.50. Izdalo se je povodom razvitja prapora demokratske »Orjune« dne 1. junija 1924 Din 67.214.—. Za poslovno leto 1925: Od ubožnega skla-

da se je za to leto zopet pristadilo Din 18.130.85. Izdalo se je za zvonove Din 12.500.—, za »Sokol«, Trbovlje Din 53.146.—, za Narodni dom v Hrastniku Din 50.000.—, za Društveni dom v Trbovljah Din 28.211.75. Pa to še ni vse! Kaj pa druga leta! Kaj pa plača gerentom in razne druge podpore, ki so jih prejeli izključno le demokratom naklonjeni ljudje! Kako se je gospodarilo s občinskim denarjem in v kakšne svrhe se ga je uporabljalo, to na uslugo demokratom lahko zabeležimo še kedaj drugič. Gospodu »Jutrovemu« dopisniku se pa prav pristočno zahvaljujemo, da nas je spomnil na to velevažno zadevo, katero objavljamo na njegovo pobudo.

Vuzenica ob Dravi.

Tukaj pri nas v Vuzenici bomo imeli občinske volitve dne 4. decembra. Gosp. Lobenwein in njegovi klerikalni pristaši so se sicer potegovali za skupno listo, pa mali kmet in delavec nista zadovoljna s takšnim kompromisom s klerikalci, ker smo imeli od zadnjega kompromisa v občini smolo. Videli smo tudi, kako je občinsko gospodarstvo zavoženo. Zato ne sme iti tako naprej. Imeli bomo odve listi (dve skrinjici). **Prva skrinjica b onaša**, ki sta si jo ustvaril akmet in delavec t. j. »Združena kmetijsko-delavska lista«. Tukaj kandidirajo naši delavci in kmeti, ki mislijo pošteno in pravično in bodo gledali za dobrobit delavnega ljudstva. Druga skrinjica je »Gospodarska lista«. Naslov je sicer lep, toda kakšni so kandidati na »Gospodarski listi«? Klerikalci in zraven par gospodov kandidatov, ki nimajo prave barve. Tisti, ki nimajo prave barve bi radi zapovedovali ubogemu ljudstvu. So gospodje pri nas, ki si pač mislijo, samo da oni dobro živijo, ti uboga para pa pogini, če ne moreš živeti. Kmet in delavec, zavedaj se, kaj si in ne pusti, da bi gospoda čez tebe odločala. Zavedaj se kmet in delavec in stori tvojo dolžnost v nedeljo, dne 4. decembra. Pojdi na volišče v občinsko pisarno in oddaj svoj glas (kroglico) v prvo skrinjico. Prva skrinjica je od kmetov in delavcev. Zato voli 1. skrinjico. — Delavec.

Našemu sodruhu Francu Verovniku je umrla žena Marija v 28. letu starosti. Pogreb se je vršil v soboto dopoldne. Podlegla je zavratni prolektarski bolezni — jetiki. Vsem ostalim naše prisrčno sožalje. Umrli pa ohranimo časten spomin. — Sodruhi.

Sv. Lorenc na Pohorju.

Protialkoholno predavanje, ki se je vršilo v sredo, je bilo jako dobro obiskano. Se razume, gostilničarjev in raznih pivskih bratcev ni bilo zraven. S. dr. Mikić je poljudno predaval ter s številnimi orisali škodljivost alkohola tudi z ozirom najhujše ljudske bolezni tuberkuloze in spolne bolezni, za katere se jih ima nešteto zahvaliti alkoholu. A, vendar je toliko zaslepljenec, ki zagovarjajo alkohol, ki jim ropa denar in zdravje. Mesto 600.000 bolanih na jetiki, bi jih lahko v kratkem imeli 300.000 ter bi umrlo o teh 30.000, ne pa kakor zdaj 60.000 na leto v naši državi, ako bi pri nas obstojal zakon, kakor v Ameriki. Zato na delo proti alkoholu. Živela abstinanca!

Studenci pri Mariboru.

Delavsko telovad. društvo »Svoboda« v Studencih bo priredila dne 3. decembra t. l. ob 7. uri zvečer v dvorani Union (Götz) veliko telovadno akademijo v zvezi s pevskim koncertom. Vsa bratovska društva se naprošajo, da se tega večera korporativno odeleže, to tem bolj, ker je čisti dobiček namenjen odplačilu stroškov nove telovadnice v Studencih. Vstopnina: Sedeži 10—8 Din, na galeriji 5 Din. Za obilen obisk prosi odbor.

ČITAJTE

ново izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

Prost ogled! Prepričajte se!

Manufakturno blago

vseh vrst, kakor sukno, velurje za plašče, dublstoje, barhente, ilanele itd. Vam nudi vsled ugodnega nakupa še vedno po najnižjih cenah edinele

J. PREAC, manufakturna trgovina, Maribor, Glavni trg 13.

Poštni nameščenici na obroke.

ZIMSKO BLAGO

za obleke in perilo v veliki izbiri kupite najcenejše pri

SREČKO PIHLAR, Maribor, Gosposka ul. 5

Oglejte si moje izlozbe.

Božična darila

v zlatu, srebru in ure po znižanih cenah. Namizna posoda iz alpaka srebra od Din 300.— naprej.

A. Stojec, Maribor
Jurčičeva ulica št. 8.

Popravila ur najcenejše in z jamstvom. — Po stenske ure se pride na dom.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38** Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Velika božična razstava!

EKSPORTNA HIŠA 'LUNA'

LASTNIK ALBIN PRISTERNIK
Maribor, Aleksandrova c. 19.

Nogavice (Hafersocken), čista volna od Din 12.— do Din 18.—, otročje nogavice, čista volna, od Din 12.— naprej, otročje pletene jopice, čista volna, od Din 50.— naprej, ženske in moške pletene jopice, čista volna, od Din 80.— naprej. — Posebni oddelki igrače ter božičnih okraskov! Pape od Din 1.50 naprej, trompete, puške, sablje, železnice, zoge kakor druge igrače v vsaki izbiri, angeljske lase, držaje za svečke, božične svečke, čarovne svečke in ostali božični okraski v največji izbiri.

Kolesa in motorje shranjuje preko zime trdka **Justin Gustinčič**, Tattenbachova ulica 14

„JUNIPER“

Železno francosko žganje z brinjevim ekstraktom je najboljši sredstvo proti revmatizmu, glavobolu, zoboboli, trganju, želodčnim boleznim itd. Dobi se v vsaki lekarni, drogeriji in konzumni trgovini. — Glavna zaloga:

VITOMIR DOLINŠEK
Agentura „Juniper“
CELJE, GOSPOSKA ULICA 26

Trgovci, zahtevajte engros cene.

Naročajte in širite „Del. Politiko“!

Kot pripravno darilo

priporočam lepe iz klobučevine po in eleg. klobuke znižanih cenah

MARIJA JAHN

modistka, Maribor, Stolna ulica št. 2.

Popravila poceni in točno!

Kolumbovo jajce

to sicer ni, pač pa potezno sito „Kompletta“ čajne ročke, ki omogoča dovršeno pripravo čaja in nudi s tem najvišji čajni užitek. Voni, moč in izdatnost so popolnoma razviti in čajni listi temeljito iskoriščen.

Vi prejmete „Kompletta“ ročno potezno sito trdke F. Majzel, Maribor, ako ji vpošljete prazne omote čaja znamke „Čajna ročka“ v vrednosti prodanega čaja od 3 kg, nadalje k tej spadaljo puščico za sladkor ali vlivalko za smetano ali čajno shodlico, ako li pošljete praznih omotov za 1 kg vrednosti prodanega čaja.

ČAJNA ROČKA

Pridobivajte naročnike za „Delavsko Politiko“!

Delavci pozor!

Po dolgoletnih izkušnjah se je iznašlo sredstvo „Jol“, za odstranitev kurjih oces in trde kože na nogah brez bolečin in operacij. — Naroča se: **Laboratorium Celje, Razlagova ulica 11.** Cena „Jolu“ 1 zavojček Din 8, ki zadostuje za odstranitev neprijetnega zla.

Ročni kovčki

za potovanje, damske in šolske torbice, listnice, denarnice, tobačnice, nahrbtniki, gamaše itd. itd. Opreme in pritlikline za konje, dežne ponjave za konje in vozove, ovrtniki in nagobčniki za pse, gonilni jermeni iz usnja, kakor tudi šivalni in vezalni jermeni.

IVAN KRAVOS, Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 207.

„Ljudska samopomoč“

podporno društvo za slučaj smrti v Mariboru sprejema vse zdrave osebe nad 50 do 80 let stare in bivajoče v Sloveniji

samo še do 31. decembra 1927.

Podporna vsota znaša 2000 do 16.000 Din. Društvo šteje danes že nad 1000 članov. Zahtevajte takoj pristopno izjavo zastoj iz pisarne

„Ljudska samopomoč“ v Mariboru, Aleksandrova cesta 45/II.